

adományokkal áldotta meg. Alakja délceg volt, sugarmagas, járása ruganyos, mozdulatai kerekdedek, szabályosan szép, kifejező arca volt és mindent kifejező arc- és szemjátéka, értelmet sugárzó magas homloka, szemei ragyogók, dús, göndör a haja, hangja pedig hajlékony, terjedelmes és csengő volt. Mindig jellegzetesen maszkirozta magát és már órákkal előbb bent volt az öltözőjében, csak hogy tökéletes maszkkal lépjen a színpadra. Szerepét kifejező előadásával folyton érdekessé tudta tenni. A részletekben mindig mutatott újat és meglepőt és mindig következetes tudott maradni. Mint Romeót sokáig emlegették nevét. A jellem lélektani fejlődését rendkívüli szeretettel tanulmányozta. Egressyvel nemes versenyre kelt az elsőség koszorújáért. Sok szerepet játszott felváltva, így Bánk bánt, Hamletet, III-ik Richardot, Othellót. A művészi verseny eredményeképpen bátran megállapíthatjuk, hogy azok a tragikus szerepek, melyeknek indító okát és kifejlődését a szerelem alkotja, inkább illettek Lendvaynak. Ő volt a magyar színészet első népszínmű énekes, amennyiben a »Szökött katoná«-ban ő játszotta először Gergelyt. (1843.) 1844. november havában Nagybánya városa művészi érdemei elismeréséért tb. polgárrá választotta.

A huszonnyolc éves pályafutás gigászi munkája, szakadatlan erőfeszítése elcsigázta, testileg-lelkileg megtörte. Emellett egész életén át a szegénységgel is meg kellett küzdenie s csodálat eleganciáját nagy önfeláldozással tartotta fenn. Utolsó fellépte 1854. január 31-én volt a »Lowoodi árvá«-ban, mint Rochester lord. Szerepe kimerítette erejét és előadás után összerogyott. Ezután évi 600 frttal nyugdíjazták. Szenvedélyesen gitározott és betegsége alatt egy gyönyörű románcot szerzett, amelyet Hollósy Kornélia énekelt először. Utolsó idejét Gräfenberg gyógyfürdőben töltötte. Halálos ágyán így szólt Vadnay Károlyhoz: »Örömmel halok meg, mert nem hiába szenvedtem, nem hiába küzdöttem, a magyar színészetnek jövője van!...« Utolsó szavai ezek voltak: »Megtettem polgári kötelességemet!...« Temetésére Doppler Károly, a Nemzeti Színház karnagya gyászindulót írt. Ravatalát az intézet előtt állították föl. Temetése napján a színház kö-

zelében levő összes ablakok telve voltak nézőkkel és a messzebb eső Mátyás-venedglő ablakai bérbe voltak adva. A gyászoló tömeg 20—25 ezer emberből állott és úgy mondják, ily impozáns temetése csak Vörösmartynak volt. Sírját 24 fáklyás vette körül. Koporsója egyszerű volt. Ezüst felíratának szövege: »Lendvay Márton, 51 éves, meghalt Boldogasszony hava 29-én.« Eltemették a Kerepesi-úti temetőben, V. tábla, II. sor, 12. sírba. Jókai, — aki L. leglelkesebb bámuloja volt, — így emlékezik meg nekrológjában: »Két sírban nyugszik: egyik a föld, a másik a feledékenység, — mert a színészlől csak a neve marad fenn, anélkül, hogy szellemi nagyságáról fogalmunk lenne!...« Sírja fölé tisztelői díszes emléket emeltek, melynek szövegét Sárosy Gyula írta. A sírirat így hangzik:

»Végig játszottad magadat százféle alakban,
Míg szívednek örök képe az egy haza volt,
Élve halott voltál, élsz halva! —

Szerelmed örök mű,
Életet életből így alakít a halál!...«

A Nemzeti Színház udvarán (1860. június 4-én leplezték le ércszobrát, melyet Dunaiszky László szobrászunk mintázott. Szülővárosa — Nagybánya — pedig 1881. május 29-én nagynevű fiának születési háza falába emléktáblát helyezett el, mely alkalommal törökfalvi Papp Zsigmond L. életéről tartott felolvasást, Felek Miklós pedig Jókai Mór ünnepi versét szavalta el, melynek gyönyörű befejezőrésze ekképpen szól:

A kortársak tudják csupán, ki volt ő,
Bánk bántól Romeóig egy remek.
Alakja oly délceg, oly hódító,
Arcán a lélek minden indulatja.
Sötét szemében csáb, varázs, harag.
Szerelmet, hogy ha zengett, a ligetben
Elhallgatott versenyző csalóány,
Mert edesebb volt a művész beszéde
S ez édes hang dörgött az indulattól,
Haragban, ádáz szenvedély-viharban
És honszerelemre hevítő szavától
Megdobbant az alvó halottban a szív,
Igaz volt mindig s mégis ideál,
Az volt nekünk, mi Kean és Roseius
És Talma a világ nagy nemzeteinek.«